



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Donatio

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

*Non peccant n.s. At ego puto, Dominos; vocando ser-
vando ser- vos Christianos canes excusari à pecca-
vos Christia- to, quia ex ita, & ex indeliberatione talē
nos canes. solent proferre injuriam. ibid. resol. 47.*

*Nec in appo- Nec peccant offerendo carnes servis in-
nendis carni- fidelibus in die jejunii, vel imponendo
bus servis in- illis opera servilia in diebus festis,
fidelibus, &c. quia infideles, sunt extra Ecclesiam, &
non ligantur eis præceptis p. 1. tr. 9. resol.
42. & p. 7. tr. 7. ref. 58.*

*Nec peccando 5. Dominus peccans cum servo, vel
cum illis, serva infideli, debet in confessione hanc
teneatur hanc circumstantiam explicare juxta proba-
circumstan- biliorem sententiam, quam docet Aver-
tiam aperire. sa de Sacr. Pœnit. q. 9. sect. 9. Sed probabili-
sa de Sacr. Pœnit. q. 9. sect. 9. Sed probabili-
lis est etiam negativa, cum plures Doct.
res assenserant circumstantiam infidelitatis
in copula illicita non mutare speciem,
sed aggravare. p. 7. tr. 7. ref. 72.*

*Tenetur re- 6. Quæres, an Dominus teneatur re-
sarcire dam- sarcire damnum à servis illatum; Resp.
num culpa- quod competit actio adversus Dominū
biliter à ser- mancipii ob damnum mancipio culpa-
vo illatum. biliter illatum absque Domini culpa, ut
habetur in tit. Iust. & Digest. de noxalibus
actionib. (Si enim culpa Domini illatum
fuit, tenebitur Dominus aliunde ex in-
justa læsione ad totum damnum;) & tūc
dominus debet, vel dānum solvere, vel
mancipium pro noxa dare, damnum
passo: Dixi ob damnum à mancipio cul-
pabiliter illatum; quia si absque ulla e-
jus culpa fuit, sicut mancipium ad nihil
teneatur ita nec Dominus, nisi quantum
ex damno illato factus est locupletior: si
autem adversus mancipium criminaliter
agatur ad eum puniendum; non potest
Dominus illud liberare, solvendo dam-
num, sed debet actio adversus servum
intentari. An verd ista obligatio, quam
Dominus ex damno illato à mancipio
contraxit, liget in Foro conscientie, an
solum post Judicis condemnationem:
affirmat Vasquez opus. de Restitut. cap. 2.
§. 2. dub. 1. cum aliis. Ita probabilior mi-
hi videtur contraria sententia, quam
tuetur Trullench Decal. 1. 2. l. 7. cap. 6.
dub. 3. num. 9. part. 7. tr. 7. ref. 73: Quando
autem possit, vel non Baptizare filios
suorum servorum invitis parentibus. Vi-
de Verbo Baptism. n. 41. Item an teneatur*

Summa Diana.

*Non tamen
ante Judicis
sententiam.*

strictius ad correctionem. Vide Verbo
Correctionum..

D O N A T I O.

1. **D**onatio est datus liberalis, quæ
aullo jure cogente ex sola a-
nimi benignitate alteri fit, & concedi-
tur, vel est actus, quo res propria, ex li-
beralitate à volente proficitur, & in
volentem confertur. Arprechtus p. 8. tr.
6. resol. 1.

*Donationis
diffinitio.*

2. Duplex donatio, inter vivos una,
causa mortis altera, donatio differt à le-
gato substantia, & natura; in donatione
sequitur donans & donatarius, in lega-
to sola voluntas testatoris; Inter vivos,
est quæ sine suspitione ulla mortis, sed
mera voluntate donantis, & mente &
proposito, ut res donata, statim fiat acci-
pientis, nec ullo casu ad donantem re-
vertatur ad distinctionem illius causa
mortis, quæ facile revocari potest. Dia-
na. ibid. ref. 2.

*Duplex do-
natio causa
mortis, una,
& inter vi-
vos alia.*

3. Infantes, furiosi & mente capti, mu-
ti, & surdi nati donare non possunt; Mu-
ti, & surdi, qui quod volunt ostendant
possunt donare, qui casu est surdus, vel
mutus, vel utrumque simul, litterarum
tamen non ignarus, talis scripto donare
potest; senes deliri non possunt donare;
senes utentibus judicio non prohibetur,
sed solum diliris pupilli non possunt do-
nare; impubes non expletis annis qua-
tuordecim, fœmina 12. non possunt do-
nare, tamen ad pias causas, & hoc de jure
Civili, non in foro conscientie. Dona-
tiones impuberum cum ratione factæ e-
runt validæ. ibid. ref. 3.

*Non possunt
donare infan-
tes, furiosi,
mente capti,
muti, & sur-
di, sed si signo
aliquo osten-
dunt, quæ vo-
lunt possunt
senes deliri,
pupilli, impu-
bes.*

4. Minores annorum 25. absque Cura-
toris auctoritate donare nō possunt, si nō
habent Curatores possunt irrevocabili-
ter donare res mobiles, (nō immobiles)
dummodo ratificent elapsis 25. annis &
infra istud tempus possunt retractari
auxilio restitutionis. Prodigii nō possunt
donare; minores 10. annorum habentes
usum rationis sine licentia patris, & Cu-
ratoris, bona Castrensia, & quasi Castre-
sia, cum sint Domini istorum; filius fa-

*Minores 25.
annorum non
possunt dona-
re.*

Prodigi.

P P

miliis

milia non potest promittere bona im-
mobilia, neque mobilia pretiosa, tamen
post annos 25. si ratificat valet. Itē Mas,
post decimum annum cum dimidio, fœ-
mina potest non cum dimidio, sicut possunt
tutores tamca si probatur inertia, vel de-
ceptio, potest rescindi donatio; donatio
facta à minore in foro conscientia, cum
ratificabitur, vel donec à tutore irritetur
valet, tamē venialiter peccaret, moraliter
vero quando in contemptu, vel iniuria
tutoris id faciant *ibid. ref. 4.*

*Et alii mino-
res.*

*Miles non po-
test donare.*

*Nec post
commissum
crimen.*

5. Miles, non potest donare nisi ob usum
corporis, vel aliud obsequium; si abso-
lutè, & libere donavit bona cuiuscumque
generis, potest repetere, non autem ratio-
ne usus corporis. Hurtadus. Post com-
missum crimen capitale non potest do-
nari, si sequatur condemnatio: Donatio-
nes facte post duellum, licet donator non
dum sit postulans, per fiscum revocatur:
crimen non capitale, non facit irritam do-
nationem etiam post condemnationem:
dummodo non sit donatio causa mortis
bona addita fisco post condemna-
tionem donata non tenent: antea facta te-
nent donatio, idem dicendum est Ecce-
lasticis non posse concubinæ donare.
Dicastillys *ibid. resol. 5.*

*Bona Castr.
& quasi
Castr. possunt
donari à fi-
liis familiaris.*

6. Bona Castrensia, & quasi Castrensia
possunt donari à filiis familiaris, secus de
profectis neque adventitiis, etiam si tra-
seat ad secundas nuptias, tamen si filiosa
milia donatum fuerit, vel relictum ali-
quod bonum cum hac conditione, ne
usus fructus sint patris, hoc potest dona-
re, si filius admittitur in hereditatem
simul cum patre, hic habet solum con-
sortium proprietatis & quando pater sit
hæreticus, filius acquirit jus bonorum.
Fernand. *ibid. ref. 6.*

*Non tenetur
accipiens à
minore ad
restitutionem.*

7. Non tenetur ad restitutionem do-
natus, si accepit à minore 25. annorum
tacite, vel non consentiente Curatore,
dummodo donet, quod possunt sui pa-
res, vel sui juris, quando à Curatore, vel
ab ipso non repetantur, secus autem si
repetantur, nec peccat infra illud tem-
pus non restituendo, *ibid. ref. 7.*

Servi possunt

8. Servi possunt donare bona, sibi dona-

ta, vel relicta, aut acquisita sua industria donare sibi
tempore, quo Domino non inserviunt ne
servitium fraudet, etiam tacite vel expres-
se vel cum conditione: ne Domino ac-
quirant. Sanc. contra Caram. *ibid. ref. 8.*

9. Ancillæ possunt donare bona danata
ob turpè usum sui corporis, sicut possunt
servi, ut supra, vel etiam ex ludo lucrata,
in foro tamen conscientia. Dian. *ib. ref. 9.*

10. Uxores possunt donare de facultati-
bus, quod arbitrio, & prudenti viro vi-
debitur, & istis duplum concedendum est,
quam filiis. Secundò si vir rogatus conce-
deret. Tertiò si dat in extrema necessita-
te de superfluis naturæ. Quartò, de bonis
in sua libertate positis, & de acquisitis
sua industria. Quintò, ad impediendum
damnum marito, etiã spirituale; ut prece-
tur Deum pro illo. Sextò potest accipere
de rebus familiaribus pro necessariis do-
mi, & personæ, quando maritus nolit
providere. Septimò, quando maritus est
dissipator cum meretricibus, vel ludo, &
cætera huiusmodi. Octavò, potest facere
eleemosynas, donationes remunerato-
rias secundum quod faciunt suæ pares,
communiter D.D. & non peccant uxores
per istas res moderatas contradicente
marito: nec si separentur tenentur de
istis in partem recipere, nisi excedant li-
mites prudentia. Mol. *ibid. resol. 10.*

*Vxores pos-
sunt donare
iudicata à
prudenti vi-
ro.*

Et ut infra.

11. Maritus potest idem facere, sicut, &
uxor de bonis communibus acquisitis, sed
moderate, quamquam sit Dominus, sed
non potest aliquid donare filiis alterius
matrimonii, nec dotem constituere, vel
alimonia præbere, nec etiam parentibus
si indigeant, sed tenentur de suis bonis,
nec si occiderit hominem potest pecuniã
dare de bonis communibus, *ibid. ref. 11.*

12. Superiores Regulares possunt do-
nare moderate, sed non splendide, & sit
semper pro beneficio Monasterii, vel pro
fugiendo damno & oppressione Mona-
sterii: summa relinquitur arbitrio boni
virii secundum qualitatem, & statum
Monasteriorum & Religiosorum, & nasterii.
quoad subditos. Vide Dian. *rr. de pauper.*

13. Episcopi, & Clerici valide donare
possunt de bonis patrimonialibus, & de
quasi

*Episcopi,
& de Clerici pos-
sunt.*

*Superiores
Regulares
possunt mode-
rate donare
intuitu mo-
nasterii.*

Relig. par. 2. c. 1. ibid. ref. 12.

*Episcopi,
& de Clerici pos-
sunt.*

*Episcopi,
& de Clerici pos-
sunt.*

sunt donare, sed non de bonis Ecclesiasticis.

quasi patrimonialibus, cum sint veri domini de Ecclesiasticis si quid parsimonia vivendo affrancaverint, neque in substantiatione passi sunt, etiam de istis possunt donare Dicastill. *ibid. ref. 13.*

14. Quamquam validè donare possunt Episcopi, & Clerici de rebus Ecclesiasticis, tamè illicitè, & cum peccato mortali donant; quia pauperibus, & Ecclesiæ superflua tenentur erogare, & non parentibus & hoc de jure humano, & naturali; possunt tamè de proventibus eis subvenire. *ibid. resol. 14.*

Clerici peccant donando.

15. Clerici validè donant, etsi illicitè, superfluos usus, tamen peccant donando, nā donatarius alienus ab Ecclesia, & locis piis; non tenetur ad restitutionem, & dispensator fructuum Clericorum non dando pauperibus, sed sibi retinendo peccat mortaliter contra justitiam; bona Ecclesiarum non spectantia ad portionem Episcopi & erat dispensator fructuum eorum possunt vendi ad substantiationem pauperum; similiter Meretrices vel ludentes cum Clericis beneficiariis non tenentur ad restitutionem lucrata ex bonis Ecclesiasticis. Tullench *ib. ref. 15.*

Communitas potest donare pro meritis.

16. Communitates possunt donare personis benemeritis communitati etiā ultra salariū, circa necessaria ad bonū regimē, unde donationes factæ à decurionibus, & consilio cōmunitatis circa benemerita spectata qualitate civitatis, & personæ donatariæ sunt validæ, & assertioni ipsorum standum est donec probetur contrarium: & si tales non remuneraverunt possunt successores, sed de hoc est controversia inter DD. *ibid. ref. 16.*

Tutores divitum possunt donare donatione remuneratoria.

17. Procuratores tutores, & administratores pupillorum divitum spectata qualitate eorum possunt aliquid donare remuneratoriè tantum, sicut potest paterfamilias, Ecclesiastici, & Prælati, & etiam Regulares spectatis circumstantiis. Sanchez, *ibid. ref. 17.*

Reges, &c. possunt donare dummodo non sit in dānum Regni.

18. Reges, & principes possunt donare, dummodo non sit in dānum Regni, vel boni publici, quia hoc modo possunt successores revocare donationes. Lugo. *ibid. ref. 19.*

Confirmatur

20. Donationes factæ inter conjuges

firmantur juramento, & non sunt revocandæ, & quamquam istæ donationes inter conjugaliter sunt prohibitæ, tamen morte firmantur. *ibid. ref. 20.*

21. Donatio filiorum utriusque sexus facta patri de bonis, quæ possunt donare facta filio. *Co. d. contra valet in modo non sit enormis, vel ad fraudem filiorum, aut contra jus naturale, & quod non excedat quintam in foro conscientie tener.* Villalobos, & alii, facta filiis illegitimis tamquam extraneis *ib. ref. 21.*

22. Donatio jurata patris facta filio, tenet, saltem propter obligationem naturalem, & cum accedit juramentum, cessat effectus patriæ potestatis. Th. & luristæ. *ibid. ref. 22.*

23. Donatio patris facta filio causa studii non valet, quia pater tenetur sustentare filios ad studium, vel ad gradum obtinendum, nec sumptus debent computari in legitimam, & potest cogi pater per iudicem à filio non solum pro alimentis, sed pro libris, & aliis necessariis, etiam si debita fecit pro studio, & hoc de jure divino. Auct. *ibid. resol. 23.*

24. Donatio inter conjuges firmatur morte naturali, & morte civili, vel professione Religionis profitentis paupertatem, nō de possidentibus bona Sanchez. Idem dicendum est de dicta donatione, quæ omnino est invalida jure communi, sed morte validatur, cum in vita non revocavit, dummodo non excedat summā 500. aureorum absq; insinuatione, quod si excedat non valet quoad excessum: idem valet per professionem in Religione matrimonii rati & non consummati, quia hujusmodi requiritur mors, Io. Andreas *ibid. resol. 24.*

25. Donatio arrharum, & sponsalitiæ largitatis, acquisitæ à sponsa per osculū, non tenetur sponsa restituere, cum non datur error in principali causa donationis, & propter hoc in pœnam recipit dimidiū jocaliū, etiam nō facta insinuatione Sacramenti, per copulam integram, & arrha, & sponsalitia largitas sunt in matrimonio, & eo consummato vir moriatur nō potest utramque acquirere, unde datur terminus 30. dierum ad eligendū sponsæ

pp 2

vel

vel illius hæredibus, elapso termino electio datur hæredibus mortui. Sanch. *ib. resol. 15.*

Valet donatio unius conjugis pro oleo, vel cera ap- plicata Deo in Ecclesia. 26. Donatio unius Conjugis annualis redditus pro dotanda Capella, vel illuminando lampadem oleo, vel cera est valida. Ita. Item valet si uxor donat viro ad consequendam aliquam dignitatem, vel honorem, &c. hujusmodi Vuadingi *ibid. resol. 26.*

Donatio causa rescarcitio- nis valet. 27. Donationes factæ inter virum, & conjugem non veræ, sed putativæ, si validæ sine tenent, sin minus non tenent, hæc est resolutio DD. Unde si vir aliquid donet uxori, vel gemmas propter usum corporis, quod rescarcitio vocatur tenet. *ibid. resol. 27.*

Remuneratio inter conjuges est valida. 28. Donatio mutua remuneratoria inter conjuges, valida, & licita est. *ib. ref. 28.* Unde si maritus senex & ignobilis potest donare uxori nobili, & Juveni. Clar. vocat eam remuneratoriam. *ib. ref. 29.*

Non tenet inter socerum, & nurum viventibus sponsibus. In dubio presumitur causa mortis. 29. Donatio inter conjuges causa mortis, valet, cum sit à lege recepta contra Clarum, inter socerum, & nurum, nõ tenet, cum sit vivi filius & ejus uxor; In dubia donatione, si expressè non constat presumitur causa mortis, quia ista potest revocari, & non illa inter vivos. Ripa. *ibid. resol. 30.*

Valet qua sit causa gratulationis in die Nativitatis Domini. 30. Donatio inter conjuges in die Nativitatis Domini, est valida ratione gratulationis Christi nati, & etiam parentes filii possunt donare aliquid. Berloch alias causas de validitate inter conjuges; lege Dianam *ibid. resol. 31.*

Non potest revocari à seo donatio facta à viro ante bannum. 31. Donatio facta uxori à viro timete nõ ponatur in banno, & postea bannitur si bona confiscantur, talis donatio à fisco non potest revocari *text. unic. in jure leg. Sed si mors;* unde, ut donatio confirmetur requiritur necessario, ut vivente donatore traditio sit vera, vel ficta, & res donatæ donatario sint traditæ, aliter

Vide infra alias conditiones donationis. morte non confirmantur. De gemmis donatis mulieribus mortuo marito, ut scrupulus tollatur, quando non potest haberi mens donantis, videndum est de aliis fœminis quomodo utantur gemmis, & ita debet, & ipsa uti; non autem ad pretium, *ibid. resol. 32.*

32. Donatio patris filio remunerato- ria, valet dummodo benemerita approbetur à filio; etiam si specie exprimat; in foro conscientie sufficiunt merita, & servitia extrinseca, & si probari non possint, & si filius patri inservivit, id non facientibus aliis filiis potest pater filio donare, quod extraneo donaretur pro tali servitio & hæredes tenentur illud dare tamquam pretium post mortem patris, dummodo tali intentione deservisse aliter non potest recipere. Fagund. & valet donatio talis post ejus mortem quam à filio merita non probentur. *ibid. resol. 33.*

33. Discordant Theologi, & Juristæ De donatione circa donationem factam filio à Matre, tamen quando mater donat filio intuitu patris principaliter valere talem donationem, sic etiam valet facta mancipatio, naturali, & filio uxorato. Villalobos. *ibid. ref. 34.*

34. Licet donatio patris facta filio nõ valet, tamen si eam non revocaverit confirmatur ejus morte, & confirmatur quando in eadem voluntate perseveravit dummodo res non sit donata alio titulo; tamen si excedit 500. aureorum summam non videtur bona etiam post mortem, & aliis filiis præjudicat. Gail. Et talis donatio intelligitur causa mortis, etsi facta sit inter vivos, & debet insinuari si excedit summam, ut sup. quæ de excessu non valet. *ibid. ref. 35.*

35. Alii casus in quibus valet talis donatio. Primò facta filie causa dotis. Secundò propter nuptias factas filio. Tertio, Summus Princeps potest filio suo donare. Quarto filio mancipato nec indiget confirmatione, & debet subsequi mors patris ad ejus confirmationem. Quinto si detur in dotem, vel in Matrimonium. Sexto, mobilia proficiscentia ad bellum. Septimò, si libros donat pro aliqua disciplina adipiscenda. Octavò, si condonat filium usumfructum habitum à bonis adventitiis filii. Nonò in remunerationem obsequiorum. Decimò, omnes donationes validè inter conjuges valent inter filium, & patrem Lessus, & alii. *ibid. ref. 36.*

Donatio patris filio cautis remuneratõnis valet etiam si servitia non probantur.

De donatione facta à matre filio discordant Doctores. Absque insinuatione non valet in excessu 500. aureorum.

Lego casus in quibus valet donatio.

Donatio omnium bonorum presentium, & futurorum non valet.

36. Donatio inter vivos omnium bonorum presentium, & futurorum est invalida, quamquam sit insinuata. *ib. res. 37*

Donatio facta filii cum obligatione in genere valet.

37. Quando filius se obligat in genere, valet donatio, quoad obligationem naturalem. Secundò si donat in specie aliquid debet advertere qualis sit res, quã donat, vel sit peculii Castrensis, vel quasi Castrensis, vel adventitii, aut profectitii, si de adventitiis, an pater de his fuerit legitimus administrator, vel non. Bartolus, *ibid. resol. 38.*

Donatarius potest retinere acceptum per donationem, quando non exigitur à donante.

38. Acceptum per donationem omnium bonorum, ut supra potest tuta condiciò à donatario retineri, quando non exigitur à donante, vel ab hæredibus, maxime cum talis donatio confirmatur à Principe. Dicastillus. *ibid. resol. 39.*

Aliqui casus in quibus valet donatio omnium bonorum.

39. Dantur alii casus, quibus donatio omnium bonorum sit valida. Primò, donatio etiam futurorum est valida, quãdo fit causa mortis. Secundò, quãdo fit titulo oneroso, ut est matrimoniũ, dos, vel alterius generis: Tertiò, quãdo fit Ecclesiæ, aut causæ piæ. Quartò, quãdo reservatur sibi ususfructus, dummodo sint sufficientes ad sustentationem donantis, aut arbitrio prudentis viri. *ib. res. 40.*

Valet facta Ecclesia etiam calore iracundia.

40. Donationem factam Ecclesiæ omnium bonorum, etiam futurorum validã esse docet Hurrad. Sic etiam donationem factam Ecclesiæ, vel loco pio facta calore iracundiæ, modo donans non sit à mente alienatus. Felin. *ib. res. 41.*

Conditiones donationis facta loco pio cum onere, vel pensione.

41. Donatio facta Ecclesiæ, vel loco pio cum onere, vel pensione, vel cum pacto habente clausulam (commis) habet conditiones. Primò, res donata, si pactum non servetur, non potest repeti, sed cogatur ad impletionem. Secundò, si pacto non stetur, auferatur res donata Ecclesiæ, & aliæ Ecclesiæ, vel loco pio, vel cui donator nominaverit, applicetur, & eadem ratio militat de legatis, piis locis relictis, ut de donatis. *ibid. res. 42.*

Non potest revocari iuramento firmata.

42. Donatio omnium bonorum, etiam futurorum juramento firmata revocari nõ potest in utroque foro; & quod nõ sit in damnum creditorum, vel unius, vel plurium, quos alere tenetur, & non peccat nisi venialiter. Villalob. *ibid. resol. 43.*

43. Donatio omnium bonorum etiam futurorum in terminis juris communis in presentibus, est nulla, & non valet, donationem factam hujusmodi, causa hæredem possit instituere donator, & potest donatarius post mortem donantis sibi retinere partem Falcidiam. D. Thom. *ibid. resol. 44.*

Potest partem Falcidiam sibi donata retinere.

44. Donans omnia bona etiam futura, reservando sibi ususfructum, potest de ipso testari, cum sit Dominus in tota vita fructuum, quibus utitur; potest etiam testari in morte de rebus, vel pecuniis acquisitis, & sic donatio est valida. *ibid. resol. 45.*

Potest testari de usufructibus reservatis.

45. Donationes excedentes summam 500. aureorum absq; insinuatione Judicis nõ valent pro excessu, sed solum pro 500. Nec possunt fieri donationes: ut unaquæque contineat 500. aureos quia erit in fraudem juris. *ibid. res. 46.*

Non valet donatio sine insinuatione, quoad excessum.

46. Dantur aliqui casus nõ indigentes insinuatione; Donatio Principis, Secundò Ducis militiæ militibus. Tertiò antedotalis, & remuneratoria, vel ob causam futuram, & omnes donationes non excedentes summam 500. aureorum, dummodo non fiat causa remunerationis, & merita sint inferiora; communis DD. Item renuncians quis legatum, quod sperabat, sed nondum obtentum, valida est renunciatio in quacumque quantitate absque insinuatione, cum non sit donatio, sed non acquisitio rei. Gomez *ibid. res. 47.*

Aliqui casus non indigentes insinuatione.

47. Donatio facta pluribus absq; insinuatione, si excedit 500. solidos, sed si detrahatur aliquid pro singulis usque ad veram quantitatem propriam nõ requirit insinuationem. Azor. Si fiant tales donationes diversis actibus, & temporibus, & fiant eidem, valent quia una est donatio: eadem ratio procedit quando donantur plures res, dummodo unaquæque non excedat quantitatem 500. solidorum. *ibid. resol. 48.*

Plures donationes facte pluribus non excedentes 500. solidorum, non indigent insinuatione.

48. Donationes factæ ad pias causas, vel Ecclesiæ, aut Hospitali, comunità, vel causa studii, etiam si excedant quantitatem seu solidorum, seu aureorum non

Facta Ecclesiæ, vel locis piis nõ indigent insinuatione.

indigent insinuatione, cum sit contra Evangelium. Communis DD. *ibid. res. 49.*

De emptione & venditione est alia ratio.

49. Donatio non excedens 500. solidorum inter conjuges causa mortis, & morte val' lata nō indiget insinuatione, quod emitur ultra dimidium excedentē valorem, à quo donare non potest absq; insinuatione; non potest emptor validē remittere, & condonare venditori absq; insinuatione, & eadem ratio valet de infra dimidium, venditor non potest renunciare læsioni absque eadem insinuatione, neque emptor manet tutus in utroque foro. *Clarus ibid. res. 50.*

Valet iuramento firmata.

50. Donatio firmata iuramento valida est absq; insinuatione. *Gallus ib. res. 51.*

Valet cum renuncia insinuationis.

51. Donatio facta cum renuncia insinuationis si sit acceptata valet, ut modus, & pactus cum actionem, & obligationem pariat in foro exteriori, si vel, ne renunciatum sit insinuationi cum ad sit consensus utriusque partis, etiam si ad sit statutum de renunciatione etiam iuramento. *ibid. res. 52.*

Potest Privari excessus.

52. Donatarius potest in conscientia retinere excessum ex donatione absque insinuatione usque dum à donatore reputatur. *Lessius. ibid. res. 53.*

Causa revocationis.

53. Donatio in quinque casibus potest revocari ad ingratitudinem. 1. propter manus violentas positas in donatorem. 2. propter injuriam atrocem verbalem. 3. propter grave damnum rebus allatum. 4. per instructionem insidiarum ad vitam. 5. non adimpletio conventionum appositarum, & istis causis potest revocari à donatore, quando solum scivit causam ingratitudinis, & tacet, non autem ab hæredibus, secus si ignorabit. *ib. res. 54.*

Negans alimenta, filia propter ingratitudinē potest privari.

54. Donatarius negans alimenta donatori pauperi effecto ob donationem, potest privari, filia dotata propter ingratitudinem potest privari donatione dotali mortuo viro, si non habet filios. *ibid. res. 55.*

Per modum appositum nō observatum potest revocari.

55. Donatio facta Ecclesie, quando modus appositus, tamquam finalis non est observatus potest revocari, non autem propter ingratitudinem Clericorum. *Clar. ibid. res. 56.*

56. Donatio iuramento firmata de non revocando potest revocari. *ibid. res. 57.* Donatarius non tenetur restituere rem donatam, ob ingratitudinem ante sententiam iudicis. Lugo; si de habente rem cum uxore defuncti ingratus tenetur restituere fructus receptos à re donata ante revocationem. *Ripa. ib. res. 58.*

Etiam inva- ta de non re- vocando po- test revoca- ri.

57. Non potest revocari donatio facta à præcogitante de futuris filiis, cum in hoc cessavit ratio legis; si in dubio potest revocari, item de cōstituto in matrimonio, item potest revocari si apposita sit clausula, quod non possit revocari quacumque ex causa etiam ingratitudinis; communis DD. & etiam si juravit non revocandi suscepta prole. *Cl. secus si conditionem excludit, filii possunt illa revocare post mortem patris. ib. res. 59.*

Per futuros filios præ cogitatos potest revocari.

58. Pater potest renunciare beneficio legis. Si unquam, quod sibi soli, & non filiis tribuitur hoc beneficium. *ibid. res. 60. lege text. & pulchra invenies.*

Potest renun- ciari benefi- cio legis à patre.

59. Si donatio revocatur propter filios susceptos, & hi è vita decidunt ante donatorem, donatio adhuc remanet revocata, nec validatur, nisi nova superveniente donatione. DD. utriusque Classis. *ibid. res. 61.*

Donatio re- vocata etiam filiis mortuis durat.

60. Donatio facta ante procuracionē filiorum revocatur, si nascantur filii illegitimi, qui postea legitimantur per subsequens matrimonium, vel rescritto Principis. *Diana. ibid. res. 62.*

Revocatus etiam per filios illegiti- mos legiti- mos per sub-

61. Donatio facta à patre desperatione non habendi filios, & postea habet, potest revocari, cum præsupponitur, hac donasse conditione, dummodo filii nascantur. *Diana. ibid. res. 63.*

sequens ma- trimonium. Etiam si nascantur filii nō expectati.

62. Donatio facta Ecclesie à non habente filios, non potest revocari ob supervenientem prolem, eadem ratio de causa pia quoad totum, sed quoad id in quo est inofficiosa filiis, id est ad legitimam eorum. *Dian. ibid. res. 64.*

Per subveni- entem prolem facta Eccle- sia, vel causa pia non revo- catur.

63. Donatio remuneratoria, ita ut nō sit liberalis, sed habeat causam gratitudinis, non potest revocari; solum in partem excedentem æquivalentiam. *Baldus. ibid. res. 65.*

Gratuita non potest revo- cari, nisi in partem excedentem.

64. Donatio inofficiosa est quæ excludit

In officiosa

potest revo-
cari in ex-
cessu.

cludit legitimos hæredes à legitima, quæ duplex est re ipsa, & excessu solum, altera excessu, & consilio, cum donat in præjudicium filiorum. Unde facta re, tantum extraneo, & nihil filio relictum fuit, potest revocari usque ad legitimam, & è contra re, & consilio in toto potest revocari, sic etiam facta fuit Ecclesiæ, vel causæ piæ, aut extraneo, etiam jurata revocatur, quando legitima filiorum, &c. *ibid. resol. 66.*

Diffinitio do-
nationis facta
causa
mortis.

66. Donationem causa mortis Diana sic definit, quando, malo me habere rem donatam, quam eum cui dono, & magis ipsam, quam eum hæredem, quæ tripliter evenit. Primò, sola cogitatione mortis. Secundò, cum quis impendente mortis periculo, ita donat, ut statim rem faciat accipientis. Tertiò, ut res non statim fiat accipientis, sed secuta ejus morte, quæ donatio debet fieri in præsentem, vel per Epistolam, vel per Nuncium absenti præsentibus sc. Testibus per fideicommissum, & valet in præsentem, & tacentem. *ibid. resol. 67.*

Potentestari
possunt
donare.

67. Omnes testari potentes possunt donare, exceptis pupillis, furiosis, servis, ad mortem condemnatis, filiis familias, his tamen possunt consentiente parte. Diana. *ibid. resol. 68.*

68. Filius familias donare potest causa mortis bona adventitia. *ibid. resol. 69.* Et suo patri consentienti, & acceptanti. *ibid. resol. 70.*

69. De minoribus 25. annorum. Vide *resol. 4.* tamen causa mortis possunt donare absque licentia Curatoris. Graffius, *ibid. resol. 71.* Donationes filii familias cum clausulis ordinariis, valent causa mortis, *ibid. resol. 72.*

Uxorarii non
possunt dona-
re nisi facta
restitutione,
vel cautione.
Possunt ad
causas piæ.

70. Usurarii non possunt donare nisi restituant, vel cautionem præbeant; tamen possunt ad causas piæ donare, & hæredes compellere ad satisfaciendum, DD. utriusque Classis, *ibid. resol. 73.* Etiam Judæi possunt sine cautione, exceptis juribus, nominibus, & actionibus. Jason. *ibid. resol. 74.*

Cæcus non
potest donare.

71. Cæcus non potest donare causa mortis sine solemnitatibus legis, etsi possit contrahere inter vivos, Mulier, quæ

est in potestate viri potest donare causa mortis absque consensu viri, *ibid. resol. 75.*

72. Signa demonstrantia donationem causa mortis, & cum in donatione fit mentio mortis. Secundò, si est vicinus mortis. Tertiò, si in eodem periculo mortis donans dicat, Relinquo, est donatio causa mortis, Covarru. *ibidem. resolutione 76.*

73. Bona, vel redditus reservati in donatione causa mortis, & donans moritur ab inæstato, debentur donatario. Jason. *ibid. resol. 77.*

74. Donatio causa mortis potest revocari per superventientiam filiorum; tamen si hæc donatio non fuit revocata per patrem, non poterit revocari per filios susceptos, nisi proportionem Falcidie, sive testatur pater, sive non, & quando tenetur restituere, intelligitur non solum res, sed fructus. Gomez. *ibidem. resolutione 78.*

75. Donatio causa mortis ex sola præsententia, etiam firmata juramento, non potest revocari. Mich. *ibid. resol. 79.*

76. Donatio causa mortis quoad principium, & sui in esse productionem, est similis quoad modum contractui, cum à præsentem sit præsentem, quoad effectum verò ultimæ voluntati omnimò est similis. Pictor. *ibid. resol. 80.*

77. Donatio causa mortis non eget in sinuatione, sed solum se. testibus, duo vel tres sufficiunt ad causas piæ. Tuscus; sic etiam facta filiis, & causæ piæ valet per epistolam sine testibus, non autem extraneis; valet etiam per procuratorem, quando sibi mandatur præsentibus quinque testibus. Pictor. *ibid. resol. 81.*

78. Lex Falcidia habet locum in donatione causa mortis, id est quarta pars bonorum donantis, etiam si facta fuit extra testamentum. DD. *ibid. resol. 82.*

79. Potest quis donare suæ concubinæ, & solvere salarium pro servitio corporali præstito, & facere etiam donationes remuneratorias ob servitia præstita, quæ oportet probari sententia judicis, nec standum est dicto donatoris nec ejus Confessioni, de salario verò tenetur in utroque foro, & hæc doctrina militat pro Clericis.

Signa causa
mortis.

Aditus de
ventur dona-
tario.

Pro ratione
Falcidie.

Exponentia
non potest
revocari.

Causa mor-
tis non eget
insinuatione,
sed duo, vel
tres testes
sunt necessarii.

Falcidia ha-
bet locum in
donatione.

Potest donari
concupina.

Donatio Clerici, & militis est irrita, & non firmatur juramento.

Clericis & Doctoribus, vel licentiatibus, Barb. Donatio Clerici, & militis est irrita, & non firmatur juramento. Covarruv. Meretur potest donationem promissam in iudicio petere. *ibidem. resolutione. 83.*

Valet prodiga legitima acceptata.

80. Donatio prodiga, non est ipso iure nulla, quamquam sit vitiosa, per excessum moralem facultatis donatoris; tamen cum sit legitime acceptata a donatario, qui non tenetur inquirere de excessu, valet. Molina *ibidem. resol. 84.*

Legata fideicommissa valent etiam conditionis impossibili.

81. Legata fideicommissa, institutiones heredum, & donationes factae causa mortis conditione impossibili, sive ex natura rei, & in facto, sive de iure, valent, & talis conditio habetur pro non adjecta. DD. Donatio facta de reo ducatorum cum pacto, quod in quolibet anno donatarius solvat decem ducatos donanti valet, non in aliis contractibus. Sauch. *ibidem. resol. 85.*

Donatio Novitii causa mortis sine Superioris licentia valet.

82. Novitius causa mortis potest donare absque licentia Superioris de iis, quae potest legare. Sac. Congreg. Card. cum non existat professio, nulla existit donatio in propinquos facta, potest etiam si licite recedit a Religione, bona Ecclesiastica collata contemplatione ingressus in Religionem recuperare, & si donavit cum pacto si non posset stare in Monasterio similiter recuperare potest. Navarr. *ibidem. 86.* Donatio facta ante ingressum animo illam ingrediendi valet. Ita declaravit decisio Rotae 1. Febr. 1640. *ibidem. resol. 87.*

Facta ab Episcopo 20. diebus ante mortem est nulla.

83. Donatio facta ab Episcopo infra 20. dies ante obitum est nulla in foro exteriori, cum iudicatur causa mortis in praedictum Camerae Apostolicae, etiam si causa pia facta fuit, valet in foro conscientiae, maxime si facta fuit extra infirmitatem, & excommunicatio lata contra non revelantes non ligat. *ibidem. resolutione 88.*

Absque substantia causa non valet.

84. Donationes factae absque substantia causae praesentis, vel futurae non sunt validae, sed si sint cum errore, eo cognito possunt irritari. Donatio cum onere, sine, vel usu facta, erit irrita sine non praestito; sic donationes factae cum erro-

re circa substantialia, ut donationis iure naturae, est irrita, secus si erit circa accidentalia, *ibidem. resol. 89.*

85. Donatarius, qui sibi factam donationem, non potest probare in conscientia, tantum surripere potest ab haerede, quantum res donata valebat. Laym. *ibidem. resol. 90.*

85. Pater tenetur dotare filium ad ordines sacros sicut filiam ad nubendum, & potest compelli pater officio iudicis, ad id faciendum; & haec donatio non potest revocari, nec etiam propter ingratitudinem. Homobon. *ibidem. resol. 91.* Et ista donatio computanda est inter legitimam cum aliis filiis in divisione bonorum. Diana. *ibidem. resol. 92.*

86. Donatio, seu promissio facta absenti, nuncio, Epistola, & procuratore, non potest revocari ante eius acceptationem, differt vero Nuncius a Procuratore, quia si donans revocaret, & Nuncius ignoret revocationem, & nunciet, donatio est nulla, non autem a Procuratore. Molina. *ibidem. resol. 93.*

87. Nuncius injuste retinens rem donatam ante mortem donantis, tenetur restituere rem donatam haeredibus tantamquam suam, & donatarius tantum aequivalens, quantum res valebat, dummodo Ecclesia non sit donata. Amicus. *ibidem. resol. 94.*

88. Donatio facta absenti, & secuta morte donatoris, sed missus est Nuncius cum litteris authenticis, potest acceptari post mortem donantis, etiam si mortuo Nuncio litterae pervenissent ad manus donatarii, & talis donatio non potest ab haeredibus revocari mortuo donatore. Amicus *ibidem. resol. 95.*

89. Donationes factae Ecclesiae, vel pie causa, possunt a quovis absque mandato particulari, acceptari. Tusch. *ibidem. ref. 97.*

90. Non potest alius acceptare donationem pro absente, nisi sit quis existens sub potestate Donatarii, ita permittentibus juribus. Glossa, *ibidem. resol. 97.*

92. Posse Notarium ex generali consuetudine recepta, vel alium publicum officialem pro absente stipulare, nec posse promissionem retrocedere ante absentis ratificationem, docet Alexander

Si non potest probare donatarius potest surripere & aequivalens.

Pater tenetur dotare filium propter ordines sacros.

Computanda est inter legitimam.

Ante acceptationem non potest revocari.

Nuncius injuste retinens rem donatam tenetur haeredibus restituere.

Absens potest acceptare post mortem donantis ex defectu Nuncii.

Facta Ecclesiae a quovis potest acceptari.

Solus existens sub potestate donatarii potest acceptare.

Etiam Notarius, vel publicus officialis.

deret.

der etiam pro Ecclesia hoc fieret Bartol. *ibid. res. 98.*

Donatio facta absentis non dum acceptata firmatur iuramento.

92. Donatio facta absentis, & nondum acceptata, juramento firmatur, ratione ipsius & non donationis, cum nullum jus acquisivit donatarius, potest eo invito à Prælato commutari in alia opera pia. *ibid. res. 99.*

Ecclesia tenetur ad partem donationis.

93. Donatio facta Ecclesie cum pacto, ut Ecclesia habeat aliquid onus solvendi aliquid, teneturolvere, si aliquis donec cum pacto ne detur Ecclesie potest hoc facere, sed si donat, ut post mortem detur Ecclesie, potest hoc pactum tollere. *Sà, ibid. res. 100.*

Non acceptata à donatario ante mortem donantis tenet.

94. Donatio non acceptata à donatario, ante mortem donatoris, nec ratificata suo nomine tenet, & ad illam obligantur hæredes. Molina, & donatio infanti ante usum rationis, & acceptata à Norario, vel ab alio auctoritatem habente, expostulanda est infantis rati habitio, & ante istam, est revocabilis, tamen Juristæ tenent, quod talis donatio sit acceptata à jure. *ibid. res. 101.*

Facta malo sine post peccatum tenet non antea.

95. Donatio facta ad malum finem, est irrita jure naturæ, non autem post peccatum patratum, sic etiam est irrita donatio illius, qui in promissione non habuit animum donandi, etiam si verbis donavit. *Seda, ibid. res. 102.*

Donatio ad tempus potest eo elapso revocari.

96. Donatio equi, vel alicujus rei alicui donata, ut post annum alteri reddat, potest post elapsum annum revocari, ne equus detur secundo. *Fern. ibidem res. 103.*

Capuccinis, Jesuitis facta per modum elemosina non est irrita.

97. Donatio facta Capuccinis, Minoribus, & Societati Jesu simpliciter est irrita, non autem per modum legati quasi elemosina. *ibid. res. 104.* ex hoc patet, non obligari donationem, quoties variatur status rerum, personarum, negotiationum, & aliorum hujusmodi, ut rationaliter à promissione faciendâ retraheret, docet D. Thom. secus de votis factis, unde si duo sibi mutuo donaverunt, & unus à promissione resiliat, alter non tenetur stare suæ donationi. *Molina, ibid. res. 105.*

Tenetur ad partem Ecclesia.

98. Donatio facta Ecclesie, valida est ante acceptationem; sic donatio viri, & *Diava. Summa.*

mulieris unanimiter facta Ecclesie post mortem unius tenetur alter dare medietatē donationis Ecclesie. *Naldus, ib. r. 106*

99. Donatio merè interna non obligat donatorem ad dandum promissum, nec confessarius debet aggravare pœnitentem ad manifestandam promissionem internam. *Baunius ibid. res. 107.*

Interna verò nõ obligat ante acceptationem donatarii jure positivo, nec naturali, & revocari potest, etiam si irrevocabiliter se obligavit, quod non observatur in aliis contractibus sub conditione de futuro, sed debet expectare eventum conditionis. *Rebel. ib. res. 108.*

100. Donatio facta intuitu paupertatis, vel sanctitatis, si falsa sit proprietatis, & donatio fuit in magna quantitate, potest rescindi, si in minima, & estimanda est pro elemosina. *ib. res. 109.*

101. Judex acceptum pro injusta sententia, non tenetur restituere. *Molin. ibid. res. 110.*

102. Donatio facta ab Hæretico absolute, & simpliciter antequam in hæresim incidere, est valida, nec à fisco res donata confiscari potest, secus si fuerit donata cum donatione, qua non impleta ante commissum crimen, etiam completa possunt confiscari. *Suarez ibid. res. 111.*

103. Donatarius non tenetur persolvere vota donantis, quando ad hoc non obligatur. *Suarez ibid. res. 112.*

104. Vir aliquis accepit in dote 15. mille ducatos in dote realiter, & confitetur se recepisse 20. mille, non intelligit alios donare. *Rodriq. ibid. res. 113.*

105. Excessus in venditione, vel emptione alicujus rei inter consanguineos, & amicos, non ad extraneos, dummodo non oriatur ex paupertate, vel ignorantia valoris rei intelligitur donatus. *Juris. unde si aliquis tradidit rem aliquam alteri sine ulla expressione, creditur deposuisse, & non donavisse, sed non militat inter nobiles. ibid. res. 114.*

106. Donatio remuneratoria, non dicitur verè donatio, sed causa remunerationis, quæ de præteritis, non de futuris fieri debet. *ibid. res. 106.* Et quando non exprimatur merita habetur pro simpliciter,

Donatio interna non obligat.

Donatio facta intuitu sanctitatis falsa non tenetur in magna quantitate.

Judex non tenetur restituere.

Donatio hæretico ante hæresim tenet.

Non potest à fisco confiscari.

Non intelliguntur donati.

Excessus venditionis inter cognatos intelligitur donatus.

Remuneratoria debet fieri de præteritis, non de futuris.

plici, & merè liberali, sed in donationibus Principis semper intulliguntur merita; in dubio verò semper existimatur remuneratoria. *resol. 116.* Talis donatio potest revocari quoad excessum, non ad merita. *resol. 217.* In donatione remuneratoria etiam inciperit à promissione, donatorem teneri ad erectionem, dicit *Utricus. resol. 118.*

Dicitur remuneratoria pro obsequiis.

107. Donatio facta pro obsequiis dicitur, & remuneratoria in magnatibus maximè propter obsequia subditorum. *ibid. res. 119.* Donatio, ut dicatur rerum remuneratoria debet excedere merita arbitrio prudentis, & boni viri spectata qualitate donantis, unde si excessus sit nimis, dicitur liberalis. *Sanch. ibid. res. 120.*

Valet tutoris, & Novitii.

108. Novitius si facit donationem remuneratorem, est valida; item donatio eadem facta à Tutore in beneficium pupilli, & procurator in virum beneficentem Domino de sua administratione, potest facere donationem remuneratorem. *ibid. resolutione 121.* Sic etiam facta à Principe tamquam contractum onerosum liberè revocari non potest, nisi iusta causa expressa, respiciens publicam utilitatem. *Jurista. ibid. resol. 122.* Regum, & Principum Donationes factæ subditis excedentes merita, & publico arario damnosæ, possunt rescindi, etiam juramento firmata, sicut aliæ cum causa, item privilegia, Regale patrimonium, Ledesma. *DD. ibid. resol. 123.*

Facta Ecclesie revocari non potest.

109. Donatio facta Ecclesie amplius revocari non potest, etiam si facta fuit cum pacto, ut post mortem donatarii, res donata vadat ad Ecclesiam vivente donatario non potest revocari in damnum tertii. *ibid. res. 124.* Et donatio facta Ecclesie, vel Collegio constituendo, etiam non erecto est valida, *Molin. ibidem resolutione 125.*

Antiphatus lucratur à virgine corrupta.

110. Donatio ad nuptias, (seu ut dicitur Antiphatum) in conscientia lucratur à Virgine corrupta, & pro Virgine peccat, & talis virgo fruitur legatis relictis pro maritandis puellis Virginitibus. *Lata. ibid. res. 126.*

Et alia curiosa invenies.

111. Donatio facta filiofamilias existimatur quasi Castrensis, unde non tenetur

peculio rem donatam adscribere, neque creditores patris possunt filium super tali donatione molestare de aliis. *Vide ibid. res. 127.*

112. Donationes factæ à Principe filio ob merita patris defuncti non obligantur ad creditores patris, & si Princeps donavit Petro aliquid, mortuo uno ejus pars evenit alio, & idem procedit si donatio erit insolidum. *ibidem resolutione 128.*

113. Donatio facta per metum, reverentiam, & importunitatem, potest rescindi, Testamentum vero factum per metum cadentem in constantem virum non est ipso jure nullum; sed quando Notarius, & testes sunt coacti. *Valquez ibid. res. 129.*

114. Donationes, quæ sunt in fraudem gabellarum. Primò, quando pater donat filio Clerico bona obnoxia gabellis. Secundò, quando absorbet partem patrimonii donantis. Tertio, facta in præjudicium aliorum filiorum. Quarto, quando pater post donationem possidet eadem bona. Quintò, quando filius vendidit partem donatam in favorem patris. *Diana. ibid. resol. 130.*

115. Donatio facta infanti, vel pueris nascituris, non valet, nisi pater, vel Notarius nomine illorum stipuletur, & acceptaverit voluntatem donantis. *Dida. ibid. res. 131.*

116. Episcopus Regularis non potest donare, maximè ad usus profanos de fructibus superstitis Episcopatus, cum sit Ecclesie cui præest. *ibid. res. 132.* Regulares beneficiarii dum beneficium administrant, validè expendere possunt in quoscumque usus. *Wandingus. ibid. resol. 133.*

117. Non peccat mortaliter accipiens ab Episcopo seculari, vel beneficiario Religioso, nec tenetur ad restitutionem, quando non cooperatur ad donationem. *Lugo ibid. resol. 134.*

118. Donatio facta pro patrimonio ad suscipiendos Ordines Sacros non tenetur in utroque foro ad illam restituendam, etiam cum pacto de retrodonando absque licentia Episcopi; nec retrodonando incurrit

Facta filio ob merita patris non extenditur ad creditores.

Ob metum potest rescindi, secus de testamento.

Donatio in fraudem gabellarum.

Facta nascituris non valet, nisi Notarius pro illis acceptet.

Episcopus Regularis de fructibus superstitis non potest donare.

Accipiens ab Episcopo, vel beneficiario non peccat, nec tenetur ad restitutionem.

Factum pro patrimonio non tenetur restituere.

curret nullam pœnam nec suspensionem, cum non dicitur ordinans absque titulo, Dian. Et si moriatur, donatio transfertur hæredibus donatarii, *ibid. ref. 135.*

Veræ est donatio facta à Constantino Imperatore Ecclesiæ.

119. Donatio facta à Constantino Imperatore Ecclesiæ vera est, & valida, & contrarium asserentes sunt denunciandi, ut hæretici, *ibid. ref. 136.*

D V B I V M.

Dubius non est spoliandus de dubia potestate.

1. IN dubio Princeps impediens extrahere victuali à suo statu ad Romanam Curiam, non debet spoliari potestate dubia, sicut non est æquum ad obligandum, qui dubius est an. 21. annum expleverit, ut jejuni obligetur, cum in dubio stat pro libertate possidentis, unde si impedimentum est appositum à persona publica, in foro externo præsumitur justo titulo appositum esse, secus si persona privata. *p. 9. tr. 7. ref. 17. Vide, Bulla Cœnæ.*

Certant Doctores.

2. In dubio ex multis occidentibus unum hominem omnes esse irregulares tenet Lessius, alii tenent nullum esse in foro interno, in externo adhærent Lessio probabiliter; sed si unus reperitur occisor ipse est irregularis. Covarr. omnes esse irregulares tenent aliqui, ut auxiliantes, consulentes, &c. *Avila ibid. tr. 6. ref. 18.*

Ægrotus in dubio non indiget dispensatione.

3. Abstinencia certus in dubio cum sit illatura damnum vitæ non indiget ægrotus dispensatione. *Diana, parte 9. tract. 6. resolut. 27.*

Dubius de impedimento divimente potest contrahere. Contrahens bona fide potest petere de mala fide potest reddere sed non petere. Elapso bimestri tenetur ad ca-

4. Dubius de impedimento dirimente potest contrahere matrimonium, quia possessio stat pro dubitante. Lessius, & alii *par. 10. tract. 15. ref. 7.* qui verò bona fide contraxit, & possidet potest petere, & reddere, secus si mala fide potest reddere, sed non petere, *si quæras.* Si matrimonium sit contractum, & non consummatum elapso bimestre tenetur reddere, *Vasquez. ibid. §. At difficultas.* de dubitante de jure suo, vide *Dia. ibid. §. Sed hic notandum est.*
5. Qui vovit virginitatem, & eam amisit non tenetur servare castitatem, secus

si intendit tantum de prima vice *Sanch. & alii p. 10. tr. 17. ref. 44.* *stiratem, nisi aliter voverint.*

6. Ignorans calum reservatum absque censura absolvi potest à quocumque Confessario tamquam à non reservatis. *P. Joseph. de S. Joseph. & alii. par. 10. tr. 13. ref. 63.* *Ignorans calum reservatum potest absolvi.*

7. Data paritate personarum in dubio pro matrimonio præsumendum est tam in contracto quam in contrahendo, secus de imparitate *Mascard. ib. tract. 13. resolutio. 39.* non est eadem ratio de sponsalibus. *ibid. §. Notandum tamen est.* *In dubio pro matrimonio præsumendum est. Non est eadem ratio de sponsalibus.*

8. Si adulter dubitet, an filius sit suus, an mariti, præsumitur esse mariti; quia maritus est in possessione *Lessius de usufr. l. 2. cap. 10. d. 6.* Si verò plures matrem cognoverint, ita ut respectu unius esset spurius, respectu alterius naturalis, præsumitur naturalis; quia hoc est honestius. *Vasquez & eo casu probabile est neutrum teneri filio procurare alimenta, sed solam matrem, quia nemo cogitur solvere debitum incertum. p. 11. tract. 5. ref. 27.*

D V E L L V M.

1. **D**uellum est pugna ex condicto assumpta duorum, vel plurium cum periculo mortis, aut vulnerationis gravis, absque licito fine. Est duellum regulariter prohibitum, præsertim jure Ecclesiastico & maxime ex Tridentino, & Bullis Pii V. Gregor. XIII. & Clement. VIII. sub pœna excommunicationis Papalis, quam an absolvere possit Confessarius Regularis, quare sub ejus nomine *num. 3.* Non solum autem duellum committentes hanc excommunicationem incurrunt, sed etiam patini, consulentes, suadentes, spectatores ex consilio, & quocumque modo ad duellum concurrentes tam publicum, quam occultum. Item Principes concedentes locum ad duellum in suis terris, aut scientes, & permittentes. Præter excommunicationem ipsi committentes duellum incurrunt omnium bonorū

Duelli descriptio. Duellum est prohibitum sub excommunicatione fieri. Patrocinari Consuli, Suaderi. Inspecti.